

OTCOM BOLO POVEDANÉ... NO JA VÁM HOVORÍM

biblický komentár otca Alberta Maggi, OSM, zdroj: www.studibiblici.it, príhovor v taliančine [TU](#)

Mt 5, 17-37

Ježiš povedal svojim učeníkom: „Nemyslite si, že som prišiel zrušiť Zákon alebo Prorokov; neprišiel som ich zrušiť, ale naplniť. Veru, hovorím vám: Kým sa nepominie nebo a zem, nepominie sa ani jediné písmeno, ani jediná čiarka zo Zákona, kým sa všetko nesplní.

Kto by teda zrušil jediné z týchto prikázaní, čo aj najmenšie, a tak by učil ľudí, bude v nebeskom kráľovstve najmenší. Ale kto ich zachová a tak bude aj učiť, ten bude v nebeskom kráľovstve veľký.

Preto vám hovorím: Ak vaša spravodlivosť nebude väčšia ako spravodlivosť zákonníkov a farizejov, nevojdete do nebeského kráľovstva.

Počuli ste, že otcom bolo povedané: ‚Nebabiješ!‘ Kto by teda zabil, pôjde pred súd. No ja vám hovorím: Pred súd pôjde každý, kto sa na svojho brata hnevá. Kto svojmu bratovi povie: ‚Hlupák,‘ pôjde pred veľradu. A kto mu povie: ‚Ty bohapustý blázon,‘ pôjde do pekelného ohňa.

Keď teda prinášaš dar na oltár a tam si spomenieš, že tvoj brat má niečo proti tebe, nechaj svoj dar tam pred oltárom a choď sa najprv zmieriť so svojim bratom; až potom príď a obetuj svoj dar. Pokonaj sa včas so svojim protivníkom, kým si s ním na ceste, aby ťa protivník nevydal sudcovi a sudca strážnikovi a aby ťa neuvrhli do väzenia. Veru, hovorím ti: Nevyjdeš odtiaľ, kým nezaplatíš do ostatného haliera.

Počuli ste, že bolo povedané: ‚Nescudzoložíš!‘ No ja vám hovorím: Každý, kto na ženu hľadá žiadostivo, už s ňou scudzoložil vo svojom srdci.

Ak ťa zvádza na hriech tvoje pravé oko, vylúp ho a odhoď od seba, lebo je pre teba lepšie, ak zahynie jeden z tvojich údov, ako keby sa malo celé tvoje telo dostať do pekla. A ak ťa zvádza na hriech tvoja pravá ruka, odtni ju a odhoď od seba, lebo je pre teba lepšie, ak zahynie jeden z tvojich údov, ako keby malo ísť celé tvoje telo do pekla.

Ďalej bolo povedané: ‚Kto prepustí svoju manželku, nech jej dá priepustný list!‘ No ja vám hovorím: Každý, kto prepustí svoju manželku, okrem prípadu smilstva, vystavuje ju cudzoložstvu; a kto si vezme prepustenú ženu, cudzoloží.

A zasa ste počuli, že otcom bolo povedané: ‚Nebudeš krivo prisahať, ale splníš, čo si Pánovi prisahal!‘ No ja vám hovorím: Vôbec neprisahajte ani na nebo, lebo ono je Božím trónom, ani na zem, lebo ona je podnožkou jeho nôh, ani na Jeruzalem, pretože je mestom veľkého Kráľa, ani na svoju hlavu neprisahaj, lebo ani jediný vlas nemôžeš urobiť bielym alebo čiernym.

Ale vaša reč nech je ‚áno áno‘, ‚nie nie‘. Čo je navyše, pochádza od Zlého.“

Ježišovo ohlasovanie blahoslavenstiev ako Novej Zmluvy medzi Bohom a jeho ľuďmi, nebude tak jednoducho prijaté ľuďmi a ani jeho učeníkmi. Prečo? Očakávali totiž príchod kráľovstva plného veľkej slávy a prejavov moci, Izrael mal získať bohatstvá národov, ktoré by si podrobil.

A preto Ježišovo pozvanie k blahoslavenstvám, ktoré nehovoria o obohatení, ale priamo o zdieľaní a službe iným, sa nedá prijať tak ľahko. To preto Ježiš hovorí „**nie**“. Je to 5. kapitola Matúšovho evanjelia, verš 17 „**Nemyslite si, že som prišiel...**“ a nepoužíva sloveso zakázať, ktoré sa môže použiť vo vzťahu k nejakému zákonu, ale sloveso zbúrať/zničiť (taliancky preklad), ktoré sa používa v spojitosti so stavbou; „**Zákon alebo Prorokov**“, spôsob, ktorým označuje to, čo my voláme Starý Zákon.

Čiže Ježiš hovorí: „**Neprišiel som zbúrať stavbu kráľovstva, ktorá prechádza všetkými zákonmi a prorokmi**“, ale „**naplniť**“; nie tak, ako si myslíte vy, ale ako vám hovorím ja – čiže nie prostredníctvom hromadenia bohatstiev, ale cez delenie sa; nie nadvládou nad inými, ale cez službu. A hlavne, nie pre jeden vyvolený národ, ale pre celé ľudstvo.

A Ježiš pokračuje: „*Veru, hovorím vám*“, ubezpečuje, „*Kým sa nepominie nebo a zem*“ spôsob ako opísať celý kozmos, „ani najmenšia časť hebrejskej abecedy“, písmeno ióta, „*sa nepominie sa a ani jediná čiarka zo Zákona, kým sa všetko nesplní.*“ Čiže Ježiš garantuje úplné naplnenie projektu kráľovstva.

Keď komunita prijíma blahoslavenstvá, kráľovstvo sa stáva skutočnosťou a potom sa musí len zväčšovať a rozširovať. Ježiš preto varuje: „**Ktokoľvek by teda zrušil**“, doslovne ignoroval/vynechal „**jediné z týchto prikázaní, čo aj najmenšie**“, nejedná sa o Mojžišove zákony, ale o blahoslavenstvá, ktoré v porovnaní s veľkosťou, dôležitosťou a prísnosťou zákonov, Ježiš opisuje ako najmenšie.

A teda, kto ignoruje blahoslavenstvá, bude považovaný za najmenšieho v nebeskom kráľovstve, tam kde veľkým je ten, ktorý ich naplňal. Tieto pomenovania – najmenší, veľký – neurčujú nejakú hierarchiu v Božom kráľovstve, ale skôr príslušnosť alebo odlúčenie. Čiže ak niekto ignoruje blahoslavenstvá, bude z kráľovstva vylúčený a kto ich praktizuje, bude prijatý.

Pripomínam, že „nebeské kráľovstvo“ je pojem používaný len Matúšom na pomenovanie Božieho kráľovstva, čiže sa nejedná o kráľovstvo na nebesiach, ale Božie kráľovstvo, novú spoločnosť, ktorú prišiel Ježiš založiť; spoločnosť, kde Boh kraľuje nad ľuďmi nie prostredníctvom zákonov, ktoré musia ľudia poslúchať, ale dávaním im svojho Ducha.

Práve preto Ježiš varuje svojich učeníkov hovoriac: „**Ak vaša spravodlivosť**“, čiže vernosť zmluve, „**nebude väčšia ako spravodlivosť zákonníkov a farizejov**“, a teda len formálna vernosť viazaná len na obsah zákonov a nie na Ducha, „**nevojdete do nebeského kráľovstva.**“ Čiže ak budú verní napísanému a formálnemu textu tak, ako farizeji, nebudú súčasťou kráľovstva.

A potom Ježiš začína búrať tradície minulosti, aby ich nahradil niečím novým, neporovnateľne krajším. „**Počuli ste, že starcom/antikom¹ bolo povedané**“, toto Ježišovo vyjadrenie je provokujúce. Mal povedať „**Počuli ste, že vaším otcom bolo povedané**“ a Ježiš naopak hovorí o starcoch, čiže o niečom negatívnom.

„**Nezabiješ**“, no Ježiš vraví „**No ja vám hovorím**“, a tu šesťkrát používa vyhlásenie, ktorým nahrádza zmluvu starcov s jeho novou, „**Pred súd pôjde každý, kto sa na svojho brata hnevá.**“ a kto ho urazí, pôjde pred Radu starších – najvyšší súdny orgán, „**a kto mu povie 'hlupák'**“, čo znamená „odpadlík“, „**pôjde do pekelného ohňa.**“²

Čo chce Ježiš povedať? Keď sa vo vzťahu s niekým iným nahneváš a tohto hnevu sa hneď nezbavíš, zmení sa na urážku a z nej postupne až na jeho vylúčenie z tvojho života – toto je významom slova „hlupák“ – a teda smeruješ do pekelného ohňa. To, čo chce Ježiš povedať svojim učeníkom je: Kto vylúči niekoho zo svojho života, vylučuje sám seba zo života Boha.

Práve preto Ježiš povzbudzuje k ľudskosti vo vzťahu k blížnemu. A potom pokračuje: „**Počuli ste, že bolo povedané...**“ a tu sa jedná o delikátnu tému smilstva: „**Nescudzoložíš! No ja vám hovorím: Každý, kto na ženu hľadá**“ termín „žena“ označuje vydatú ženu, čiže niekoho manželku,

¹ taliansky preklad tu má výraz „antichi“ v zmysle „zastaralá, antická, archaická“ osoba

² výraz „pekelný oheň“ popisoval reálny oheň, ktorý horel trvalo za mestom Jeruzalem a do ktorého obyvatelia vynášali smeti, tj ide o konkrétny príklad „vylúčenia mimo komunity“, mimo mesta

“žiadostivo,”. Nemyslí prirodzenú sexuálnu túžbu muža k žene, ktorá je súčasťou poriadku stvorenia, ale vnímanie ženy ako predmetu, ktorého sa chce iný muž zmocniť.

A teda pre Ježiša, **“už s ňou scudzoložil vo svojom srdci.”**, vo svojom vlastnom svedomí. Ježiš dáva usmernenia, **“Ak ťa tvoje oko...”**, hovoril o pozeraní a oko predstavuje túžbu, **“...zvádza”**, čiže pád, **“vylúp ho a odhod’ od seba”** a teda, ak je v tvojom živote nejaký postoj – Ježiš potom poukazuje na ruku, ktorá reprezentuje činnosť – hoci by to bolelo, vytrhni tieto postoje zo svojho života, lebo inak ťa privedú k záhube.

A skutočne, Ježiš povie **„lebo je pre teba lepšie, ak zahynie jeden z tvojich údov, ako keby malo ísť celé tvoje telo do pekla.“** Teda ak je v tvojom živote postoj alebo správanie, o ktorom vieš, že ti môže byť prekážkou k plnosti bytia, odstráň ho, aj keby je to bolestné, lebo je to lepšie ako úplne zničiť sám seba. Ježiš potom hovorí o prepustení. Tu sa nejedná o rozvod, ale o prepustenie, jednostranné rozhodnutie muža vzhľadom k svojej vlastnej manželke.

Mohla byť prepustená z akéhokoľvek dôvodu. Ježiš však nesúhlasí. Hovorí: **„Každý, kto prepustí svoju manželku, okrem prípadu...”** a Matúš používa termín „porneia“, ktorý má mnoho významov, práve preto aby sa Ježišove slová vyhli kazuistike. Tu je preložené ako nelegitímna jednota **„a kto si vezme prepustenú ženu, cudzoloží.“**

Na koniec sa Ježiš vracia ku vzťahu, ktorý musí jestvovať v rámci komunity, vzťah úprimnosti a otvorenosti čím sa Ježiš obracia ku zvyku prisahať, ktorý zo svojej komunity úplne vylučuje. Hovorí: **„Ale vaša reč nech je ,áno áno‘ ,nie nie‘.“**

Čiže ústa musia vyjadrovať to, čo je v srdci, čo je v mysli a to bez nejakej rozdvojenosti alebo podvodu, pretože, upozorňuje Ježiš: **„Čo je navyše, pochádza od Zlého.“** Zlý, diabol, je ten, ktorý podľa Svätého Písma a podľa Ježiša, vniesol do sveta klamstvo a je obrazom moci. Čo je navyše je v službe moci na podrobovanie si iných, preto Ježiš pozýva do vzťahu s bratmi, do vzťahu s celou komunitou, k jazyku úprimnosti, nie diplomatickému jazyku, nie k jazyku, ktorý hľadá výhody, ale je jasný a priamy.

Preklad: Hugo Gloss

Poznámky pod čiarkou: tím ZAOSTRI / DC